

GEBELİK SAYISI VE DOĞUM YAPMA ŞEKİLLERİ İLE DURUMLUK VE SÜREKLİ KAYGI DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN DOĞUM ÖNCESİNDE VE DOĞUM SONRASINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğr. Gör. Neslihan ÖZDEMİR

Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

nesliozdemir40@gmail.com

Prof. Dr. Ergin KARİPTAŞ

Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi

ekariptas@ahievran.edu.tr

Doç. Dr. Serap YALÇIN

Ahi Evran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

syalcin@ahievran.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma Kırşehir ilinde doğum yapan kadınların gebelik sayıları doğum yapma şekilleri ile durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için planlanmıştır. Araştırma Türkiye'nin Kırşehir ilinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem ise Ocak-Haziran 2017 tarihleri arasında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma hastanesine doğum yapmak için gelen ve basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 97 kadından oluşmaktadır. Araştırmaya katılan 97 bireyin Antepartum ve Postpartum dönemde sürekli ve durumluk kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla Spielberger (1966) tarafından geliştirilen Öner ve Le Compte (1983) tarafından Türkçe ye uyarlanan durumluk ve sürekli kaygı ölçekleri ve katılımcılara ait demografik özellikleri belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kadınların sürekli kaygı düzeylerinin kaçınıcı kez gebe olmaları ile ilişkisi ile antepartum dönemde ilk gebeliğini yaşayan kadınlara göre istatistiksel olarak farklı olduğu söylenebilir. Vajinal doğum yapan kadınların antepartum dönemdeki durumluk ve kaygı düzeyleri sezaryan doğum yapanlara göre daha yüksektir. Vajinal yolla doğum şeklinin kadınları daha çok kaygılandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğum, durumluk kaygı, sürekli kaygı

ABSTRACT

The study was planned to determine the relationship between the number of pregnancies of women, forms of delivery and the state and trait anxiety levels in Kırşehir. The investigation was carried out in the Kırşehir province of Turkey. Between the dates January-June 2017 specified the study sample admitted to Ahi Evran University Hospital in Kırşehir, research meet the criteria and who decided birth shape and who agreed to participate in the study 97 women was

created. The state and trait anxiety scale, which has been developed by Spielberger and colleagues in 1964 and reliability and validity studies, translated into Turkish by Öner and Le Compte (1983), has been applied to the 97 women in this study. Results demonstrate that the level of trait anxiety is statistically different when compared with women who have multiple pregnant and those who live with first pregnant in the antepartum period. According to statistical analysis, the state and trait anxiety levels of women who vaginal delivery during the anteropteran period were higher than women who cesarean delivery. Women who experience vaginal delivery are more concerned than women who experience cesarean delivery.

Key Words: Birth, state anxiety, trait anxiety

GİRİŞ

Gebelik veya doğum insanoğlunun var olduğu günden bu yana üreme, çoğalma, aile olma veya toplum olma dürtü ve ihtiyacına cevap veren sosyolojik, fizyolojik, biyolojik ve psikolojik hatta hukuksal boyutu olabilen olaydır. Biyolojik boyutu açısından 40 haftalık bir zaman periyodunu ifade etmektedir. Bir diğer boyutu ise doğumun psikolojisinin ve insan psikolojisini etkileyen tarafı da bulunmaktadır. Bu psikolojik boyutunun içerisinde anne, çocuk veya çevresinde oluşan kaygı sayılabilir. Kaygı yaşayan kişi, istenmeyen, olumsuz ve sıkıntılı sonuçları bekleyen bir ruh hali içindedir. Kaygının hafif ve normal yaşanması çoğu kere istendik bir durumdur. Zira belli ölçüde kaygı olmadığı zaman bireyin motivasyonunda eksiklikler ortaya çıkabilir. Ancak aşırı kaygılanma kişiyi duygusal anlamda tahrip edebilmenin yanında çevresindekileri de olumsuz etkileyebilmektedir. Cattell ve Scheier (1975) kaygıyı kavramsal olarak açık-bilinçli durum ve gizli bilinçdışı durum şeklinde ayırmışlardır. Bu kavramlar daha sonra durumluk kaygı ve sürekli kaygıya karşılık gelen “genel kaygı” ve “durumsal kaygı” olarak değişmiştir. Yıllar geçtikçe durumluk kaygı ve sürekli kaygı arasındaki fark daha net olarak açığa çıkmıştır. Psikologlar genel kaygıyı sürekli kaygı ve durumluk kaygı olmak üzere iki kategoriye ayırmışlardır (Howard ve Smith, 1986; Mikulincer, Kedom ve Paz, 1990; Biggs ve Moore, 1993, s. 243). Sürekli kaygı, “genel bir hazır bulunuşluk ile pek çok durumda kaygılı tepki verme” olarak tanımlanabilir. Durumluk kaygı ise; “belirli bir durumda hissedilen kaygıdır” (Biggs ve Moore, 1993, s. 243).

Durumluk kaygı, olaydan olaya değişkenlik gösterebilmektedir. Gerçekleşme sıklığı, ne derece yoğunlukta olduğu, sürekli olmaması kaydıyla kişinin ruhsal tepkileri olarak adlandırılabilir (Özgüven, 1994). Spielberger’e (1966, 1983) göre durumluk kaygı, kaygı eğiliminde bireysel farklılıklar gösterir. Sürekli kaygı öznel iken, durumluk kaygı geçici duygusal içerik-temelli durumdur. Doğum kaygısı, çocuk edinme kaygısı veya günlük hayattan (Richardson ve Suinn, 1972; Cruise, Cash ve Bolton, 1985) içeriğine bağlı olarak durumların oluştuğu durumluk kaygıların örnekleri olabilmektedir.

Sürekli kaygı, insanı strese sokan koşulun tehdit etmesi veya kişinin tehlike olarak algılaması ve bu olaylara karşı gösterdiği tepkilerin sıklığı ve derinliğini artarak belirli periyotlarla devam etmesidir. Bu kaygı durumu kişiden kişiye ve olaydan olaya farklılıklar gösterebilmektedir. Aynı zamanda bir kişilik özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Duruma göre sürekli kaygısı üst düzey olan kişiler, daha az olanlara nispeten kişide stres veya kaygı oluşturabilecek olayları doğrudan tehdit olarak algılamalarının yanında yoğunluğunu normal kişilere göre daha derin yaşamaktadırlar (Özgüven, 1994).

Ülkemizde yapılan çalışmalarda gebelerde gebelik sayısının ve doğum yapma şekillerinin gebelerin hem biyolojik hem de psikolojik durumlarını etkilediği bilinmekle birlikte gebelerin sürece ilişkin kaygı düzeylerinin ve anksiyetelerinin arttığı da belirlenmiştir (Akbaş, Vırt, Savaş, ve Sertbaş 2008; Arslan, Gürkan, Ekşi, vd. 2006; Aslan 2016; Aydın 2016; Börü 2016; Cebeci 2009; Çakır Koçak

2007; Dönmez, Yeniell ve Kavlak 2014; Duran ve Atan 2011; Kaplan, Bahar ve Sertbaş 2007; Karabulut 2014; Karaman 2009; Kuğu ve Akyüz 2001; Özdamar, Yılmaz, Beyca ve Muhcu 2014; Yüksel 2014). Bu nedenle bu çalışmanın amacı, vajinal ve sezeryan doğum yapan gebelerin antepartum ve postpartum dönemlerindeki durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini etkileyen faktörler ve bu iki kaygı türü arasındaki ilişkiyi incelemektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Yapılan araştırma kapsamında vajinal ve sezeryan doğum yapan hastaların antepartum ve postpartum dönemlerindeki durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini etkileyen faktörler ve bu iki kaygı türü arasındaki ilişkiler inceleneceğinden dolayı araştırmanın deseni nedensel karşılaştırma araştırmasıdır. Bu araştırma türünde aynı duruma maruz kalan ve farklı düzeyde etkilenen gruplar arasında karşılaştırma yapılır. Nedensel araştırmalar durum öncesi ve durum sonrası belirlenen değişkenler arası ilişkilerin belirlenmesi amacıyla yapılır ve katılımcılar üzerinde herhangi bir deneysel işlem ve manipülasyon yapılmaz (Büyüköztürk vd., 2014).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kırşehir ilinde 2017 yılı içinde doğum yapan anneler oluşturmaktadır. Örneklem ise Ocak-Haziran 2017 tarihleri arasında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma hastanesine doğum yapmak için gelen ve basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 97 kişiden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan 97 bireyin Antepartum ve Postpartum dönemde sürekli ve durumluk kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla Spielberger (1966) tarafından geliştirilen Öner ve Le Compte (1983) tarafından Türkçe'ye uyarlanan durumluk ve sürekli kaygı ölçekleri ve katılımcılara ait demografik özellikleri belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Spielberger'in durumluk ve sürekli kaygı ölçeği, her bir ölçekte 20 madde olmak üzere toplam 40 maddeden oluşmaktadır. Durumluk kaygı ölçeğinde dört sınıfta toplanan cevap seçenekleri, (1) Hiç, (2) Biraz, (3) Çok ve (4) Tamamıyla şeklinde; Sürekli kaygı ölçeğindeki seçenekler ise (1) Hemen hiçbir zaman, (2) Bazen, (3) Çok zaman ve (4) Hemen her zaman şeklindedir. Durumluk kaygı ölçeğinde 10 tane (1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19, 20) ters madde varken, sürekli kaygı ölçeğinde yedi tane (21, 26, 27, 30, 33, 36, 39) ters madde mevcuttur. Her iki ölçekten de elde edilen puanlar 20 ila 80 arasında değişmektedir. Büyük puan kaygının yüksek olduğunu gösterirken, düşük puan ise düşük kaygıya işaret eder. Genel olarak ölçeklerde 36'nın altında puan alanlarda düşük düzeyde kaygı, 37-42 puan arasında orta düzeyde kaygı ve 42 ve üzerinde puan alanlarda yüksek kaygı bulunduğu kabul edilmektedir (Öner ve Le Compte, 1983).

İşlem ve Veri Analizi

Yapılan araştırma ile doğum yapmak için hastaneye gelen anne adaylarının doğudan önce ve doğumdan sonra sürekli ve durumluk kaygı düzeyleri ve bunlar arasındaki ilişkiler belirlenecektir. Bu amaçla araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylere doğumdan önce ve doğumdan sonra Spielberger 'in durumluk ve sürekli kaygı ölçekleri uygulanmıştır. Araştırma kapsamında yer alan 97 katılımcıdan her birine Antepartum ve Postpartum dönemde sürekli ve durumluk kaygı ölçekleri uygulanarak elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Her bir katılımcı için Doğum Öncesi Durumluk Kaygı (DÖDK), Doğum Sonrası Durumluk Kaygı (DSDK), Doğum Öncesi Sürekli Kaygı (DÖSK) ve Doğum Sonrası Sürekli Kaygı (DSSK) için toplam puanlar hesaplanmıştır. Hesaplanan bu puanların dağılımını belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Buna göre, elde edilen dört puan türünün de çarpıklık ve basıklık değerleri -1 ile +1 arasında değişmektedir. Elde edilen bu sonuçlar dağılımın normal olduğuna işaret etmektedir. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen verilere ait dağılımlar normallik varsayımını sağladığından dolayı, yapılan olan analizlerde parametrik yöntemler kullanılmıştır. Bu kapsamda, Antepartum ve Postpartum dönemin karşılaştırılması amacıyla yapılan analizlerde, ilişkili örneklem için t-testi kullanılmışken, her iki ölçek için demografik değişkenler bazında yapılan karşılaştırmalarda ilişkisiz örneklem t-testi kullanılmıştır. Bunlara ek olarak her iki ölçekten elde edilen puanların arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı içinde Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

Yapılan araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların güvenilirliğine ait sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Ölçeklerden Elde Edilen Puanların Güvenirliğine İlişkin Sonuçlar

Ölçek	N	Cronbach Alpha (α)	
		Antepartum Dönem	Postpartum Dönem
Durumluk Kaygı Ölçeği	20	0.92	0.91
Sürekli Kaygı Ölçeği	20	0.86	0.85

Tablo 1' de görüldüğü üzere, doğum öncesi ve doğum sonrası durumluk ve sürekli kaygı ölçeklerinden elde edilen puanlara ait Cronbach Alpha (α) güvenilirlik katsayısı değerleri 0.85 ile 0.92 arasında değişmektedir. Elde edilen bu değerler ölçeklerden elde edilen puanların iyi düzeyde güvenilir olduğuna işaret etmektedir.

Çalışmanın etik yönü

Araştırmanın yürütülmesine ilişkin gerekli izin Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma hastanesinden alınmış ve araştırmaya katılan gebelerden araştırma hakkında açıklamalar yapıldıktan sonra yazılı ve sözel bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, örneklem grubunun demografik özelliklerine ait sonuçlar ve araştırma kapsamında incelenen değişkenlerle ilgili toplanan verilere ilişkin yapılan analiz sonuçları yer almaktadır.

Yapılan analizler neticesinde araştırma kapsamındaki 18-23 yaş arasında olan katılımcıların sayısı 20 (%20,6) iken, 24-29 yaş aralığında olanların sayısı 44 (%45,4) ve yaşı 30 ve üzerinde olan katılımcıların sayısı ise 33'dür (%34). Eğitim durumu dikkate alındığında, araştırma kapsamındaki kadınların 35'i (%36,1) ilköğretim düzeyinde eğitime sahip iken, 62'si (%63,9) ise lise ve üstü eğitim düzeyine sahiptirler. Katılımcıların gelir durumlarına ait bulgulara göre, geliri giderinden az olanların sayısı 7 (%2,1) iken, geliri giderine denk olan katılımcıların sayısı 80 (%82,5) ve geliri giderinden fazla olan kadınların sayısı da 10'dur (%10,3). Ayrıca örneklem grubundaki kadınlardan 14'ü (%14,4) sigara kullanmaktadır.

Araştırmaya katılan 97 bireyin ilk gebelikleri olup olmamasına ve önceki doğum yapma şekillerine göre doğum öncesi ve sonrası dönemdeki durumluk ve sürekli kaygı düzeylerine ait dağılım aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Antepartum ve Postpartum dönemde durumluk kaygı düzeylerinin ilk gebelik olup-olmama durumlarına göre karşılaştırılmasına ait ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları.

Antepartum Dönem						Postpartum Dönem				
Grup	N	\bar{X}	Sd	t	p	N	\bar{X}	Sd	t	p
Birinci Gebelik	34	56.64	94	2.57	0.01*	34	38.00	93	-0.29	0.76
İkinci Gebelik	62	50.45				61	38.68			
Toplam	96	52.65				95	38.44			

* p<0.05

Katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin şuan ki gebeliklerinin kaçınıcı gebelikleri olması durumlarının göre karşılaştırılması ait bulgular Tablo 2'de verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ilk gebeliğini yaşayan kadınların antepartum dönemindeki durumluk kaygı düzeyleri (\bar{X} =56.64), ikinci gebeliğini

yaşayan kadınlara göre ($\bar{X} = 50.45$) daha yüksek olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.01 < 0.05$). Postpartum dönemde ise her ne kadar ikinci gebelik yaşayanların durumluk kaygı düzeyleri ($\bar{X} = 38.68$), ilk gebeliğini yaşayan katılımcılardan çok az miktarda yüksekse de ($\bar{X} = 38.00$) elde edilen bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.76 > 0.05$).

Tablo 3. Katılımcıların Antepartum ve Postpartum dönemde sürekli kaygı düzeylerinin ilk gebelik olup-olmama durumlarına göre karşılaştırılmasına ait ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları.

Antepartum Dönem						Postpartum Dönem				
Grup	N	\bar{X}	Sd	t	p	N	\bar{X}	Sd	t	p
Birinci Gebelik	34	45.44	94	0.52	0.59	34	44.64	93	0.38	0.70
İkinci Gebelik	62	44.45				61	43.95			
Toplam	96	44.80				95	44.20			

Tablo 3’de sürekli kaygı düzeyleri katılımcıların, gebeliklerinin ilk gebelik olup olmama durumlarına göre karşılaştırılmasına ait bulgular verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ilk gebeliğini yaşayan kadınların antepartum dönemindeki sürekli kaygı düzeyleri ($\bar{X} = 45.44$), ikinci gebeliğini yaşayan kadınlara göre ($\bar{X} = 44.45$) daha yüksek olarak elde edilmiştir. Ancak, elde edilen bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.59 > 0.05$). Benzer şekilde postpartum dönemde de ilk gebeliklerini yaşayan kadınların sürekli kaygı düzeyleri ($\bar{X} = 44.64$), ikinci gebeliğini yaşayan kadınlara göre ($\bar{X} = 43.95$) daha yüksek olarak elde edilmiştir. Ancak, elde edilen bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.70 > 0.05$).

Tablo 4. Katılımcıların Antepartum ve Postpartum dönemde durumluk kaygı düzeylerinin bir önceki doğum yapma şekillerine (Vajinal/Sezaryan) göre karşılaştırılmasına ait ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları.

Antepartum Dönem						Postpartum Dönem				
Grup	N	\bar{X}	Sd	t	p	N	\bar{X}	Sd	t	p
Vajinal	38	51.39	61	0.42	0.68	37	37.43	60	-1.22	0.23
Sezaryan	25	50.16				25	40.88			
Toplam	63	50.90				62	38.82			

Tablo 4’de görüldüğü üzere, vajinal doğum yapan katılımcıların Antepartum dönemdeki durumluk kaygı düzeyleri ($\bar{X} = 51.39$), sezaryan doğum yapan katılımcıların durumluk kaygı düzeylerinden ($\bar{X} = 50.16$) daha yüksektir. Ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.68>0.05$). Postpartum dönemde ise sezaryan ile doğum yapan katılımcıların durumluk kaygı düzeyleri ($\bar{X} = 40.88$), vajinal doğum yapan katılımcılardan ($\bar{X} = 37.43$) daha yüksek olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.23>0.05$).

Tablo 5. Katılımcıların Antepartum ve Postpartum dönemde sürekli kaygı düzeylerinin bir önceki doğum yapma şekillerine (Vajinal/Sezaryan) göre karşılaştırılmasına ait ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları.

Grup	Antepartum Dönem					Postpartum Dönem				
	N	\bar{X}	Sd	t	p	N	\bar{X}	Sd	t	p
Vajinal	38	44.07	61	-0.94	0.35	37	42.81	60	-1.82	0.07
Sezaryan	25	45.92				25	46.72			
Toplam	63	44.80				62	44.38			

Tablo 5’de görüldüğü üzere, sezaryan doğum yapan katılımcıların antepartum dönemdeki sürekli kaygı düzeyleri ($\bar{X} = 45.92$), vajinal doğum yapan katılımcıların sürekli kaygı düzeylerinden ($\bar{X} = 44.07$) daha yüksektir. Ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.35>0.05$). Postpartum dönemde ise sezaryan ile doğum yapan katılımcıların sürekli kaygı düzeyleri ($\bar{X} = 46.72$), vajinal doğum yapan katılımcılardan ($\bar{X} = 42.81$) daha yüksek olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.07>0.05$).

TARTIŞMA

Kadınların şuan ki gebeliklerinin kaçınıcı gebelikleri olması durumlarına göre antepartum dönemindeki durumluk kaygı düzeylerin ilk kez gebelik yaşayan kadınlarda fazla olduğu ancak farklı olarak postpartum dönemde ise ikinci gebelik yaşayanların durumluk kaygı düzeylerinin az da olsa yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların sürekli kaygı düzeylerinin kaçınıcı kez gebe olmaları ile ilişkisi ile antepartum dönemde ilk gebeliğini yaşayan kadınların çok az bir farkla da olsa yüksek olduğu söylenebilir. Sürekli kaygıya sahip kadınların ise postpartum dönemde de ilk gebeliklerini yaşayanların yüksek kaygıya sahip olduğu bulgu sonucunda olduğu söylenebilir. Her ne kadar elde edilen farklılıklar istatistiki olarak anlamlı olmasa da daha önce gebelik deneyimi olmayanların durumluk ve süreklilik kaygılarının yüksek olması deneyimsiz ve nasıl bir şey olduğunu tam olarak algılayamamaları ile ilgili olmasıyla alakalı

olduğu biçiminde yorumlanabilir. Ancak durumluk kaygıda postpartum dönem kadınları ikinci kez gebelik yaşayanların kaygı durumlarının yüksek olma sonucu dikkati çekmektedir. Bu sonuç doğum sonrasında yaşanacak zorlukların bilinmesiyle alakalı olması biçiminde yorumlanabilir. Akbaş, Vırt, Savaş, ve Sertbaş'ın (2008), Börü'nün (2016) ve Duran ve Atan'ın (2011) ilk kez anne olacakların istatistiki olarak anlamlı sayılabilecek oranda kaygı puanı daha yüksek olduğu ulaşılan sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatürle benzer sonuçlara sahip olan araştırmanın kaçınıcı kez anne olunacağı değişkeni anne deneyimini ortaya koymanın yanında kaygı düzeyini de göstermektedir.

Araştırma örnekleminde yer alan vajinal doğum yapan kadınların antepartum dönemdeki durumluk kaygı düzeyleri sezaryan doğum yapanlara göre daha yüksektir. Farklı olarak postpartum dönemde durumluk kaygı düzeyi sezaryan ile doğum yapan kadınların daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sürekli kaygı düzeylerinde antepartum dönemdeki sezaryan doğum yapan kadınların vajinal doğum yapan kadınlara göre daha yüksektir. Benzer şekilde postpartum dönemde ise sezaryan ile doğum yapan katılımcıların sürekli kaygı düzeyleri daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle hem durumluk hem de sürekli kaygılara göre sadece antepartum dönemde durumluk kaygıda farklı olarak sezaryan doğum yapan kadınların kaygılarının yüksek olduğu beklenenin aksi yönde bir sonuç ortaya koyduğu söylenebilir. Bu bulgu doğal yollarla olan doğum şeklinin kadınları daha çok kaygılandığı yönünde yorumlanabilir. Aslan (2016) yaptığı çalışmada vajinal doğum yapan kadınların doğum esnasında, sezaryen olan kadınların ise doğum sonrası ağrı yaşadıklarını belirlemiştir. Epizyotomi, amniotomi, fundal bası, suni indüksiyon gibi doğuma müdahale uygulamaları yüksek oranda yapılmaktadır. Doğum esnasında oral alım kısıtlanmakta ve ten tene temas ihmal edilmektedir. Kadınlar çoğunlukla fetal nedenlerden dolayı sezaryen olmakta, sezaryen olan kadınlar sonraki doğumlarında sezaryeni tercih ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına bezer olarak Duran ve Atan'ın (2011) araştırma sonuçlarına bakıldığında kadınların bazıları doğal yollarla gerçekleşen doğuma karşı olumlu tutum ve duyguda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda doğal yıllarla olan normal doğumla annelik duygularının oluşarak gelişeceği, kişinin kendisini iyi hissedeceğini ve bazı doğuma dayalı hastalıklardan arınılacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Daha düşük frekansta ise normal doğuma karşı olumsuz tutum geliştiren annelerin olduğunu sonucuna da ulaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonucunda, gebelerin sürekli kaygı düzeylerinin kaçınıcı kez gebe olmaları ile ilişkisi ile antepartum dönemde ilk gebeliğini yaşayan kadınlara göre istatistiksel olarak farklı olduğu görülmektedir. Vajinal doğum yapan kadınların antepartum dönemdeki durumluk ve kaygı düzeyleri sezaryan doğum yapanlara göre daha yüksektir. Vajinal yolla doğum şeklinin kadınları daha çok kaygılandırdığı görülmektedir.

Bu bulgulara yönelik olarak gebelik ve doğuma yönelik kaygılar konusunda gebelerin eğitilmelerinin önemli olduğu söylenebilir. Bu çalışma gebelerin şu anda verdikleri cevaplar sonucunda yapılmış kesitsel bir çalışmadır. İleride bu konu ile ilgili uzamsal ve nitel çalışmaların yapılması farklı sonuçları da beraberinde getirebilir.

NOT: Bu çalışma 10-11 Novenber 2017 tarihinde Ankara’da düzenlenen III. International Symposium on Multidisciplinary Studies’de özet bildiri olarak sunulmuş çalışmanın genişletilmiş halidir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, E., Vırt, O., Savaş, A. H., ve Sertbaş, G. (2008). Gebelikte Sosyo-demografik Değişkenlerin Kaygı ve Depresyon Düzeyleriyle İlişkisi. *Archives of Neuropsychiatry/Noropsikiatri Arsivi*, 45(3), 85-91.
- Arslan, H., Gürkan, Ö., C., Ekşi, Z. ve Yiğit, F., E. (2006). Doğum Sonrası Depresyonun Annelik Yaşamına Etkileri. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*. 3(10), 71-80.
- Aslan, Ş. (2016). Doğum yapmak için hastaneye başvuran primipar kadınların beklentileri ve doğum sürecinde yaşadıkları (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi, İstanbul.
- Aydın, R. (2016). Barkin annelik fonksiyonu ölçeğinin uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Biggs, J., B. ve Moore. P., J. (1993). *The Process of Learning*, Australia: Prentice Hall.
- Börü, F. (2016). Primipar kadınların doğum kaygısı ile doğum şeklini seçmeleri arasındaki ilişki (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cattell R., B. ve Scheier, I., H. (1975). *The Nature of Anxiety*, NY: Springer.
- Cebeci, S. C. T. (2009). Tam aileye ve tek ebeveyne sahip ailelerden gelen 7-12 yaşları arasındaki çocukların bağlanma stilleri ve kaygı durumları arasındaki ilişki. (Yüksek Lisans tezi), Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Cruise, R. J., Cash, R. W., ve D. L. Bolton (1985). Development and Validation of an Instrument to Measure Statistical Anxiety, *American Statistical Association Proceedings of the Section on Statistics Education*, 92-97.
- Çakır Koçak, Y. (2007). İlk kez anne-baba olacaklara antenatal dönemde verilen eğitimin kaygı düzeylerine etkisi (Doktora Tezi) Ege Üniversitesi, İzmir.
- Dönmez, S., Yeniçel, Ö. A., & Kavlak, O. (2014). Vajinal Doğum Ve Sezaryen Doğum Yapan Gebelerin Durumluk Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 908-920.
- Duran, E. T., & Atan, Ş. Ü. (2011). Kadınların sezaryen/vajinal doğuma ilişkin bakış açılarının kalitatif analizi. *Genel Tıp Dergisi*, 21(3), 83-88.
- Howard, G. S. ve R. Smith (1986). Computer Anxiety in Management Reality?, *Communications of the ACM*, 29(7), 611-615.
- Kaplan, S., Bahar, A., & Sertbaş, G. (2007). Gebelerde Doğum Öncesi ve Doğum Sonrası Dönemlerde Durumluk Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(1), 113-121.
- Karabulut, G. (2014). Gebelikte doğum beklentisinin postpartum depresyon geliştirme üzerine etkisi (Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Karaman, S. (2009). Sağlık ile ilgili programlarda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Kuğu N, Akyüz G. (2001). Gebelikte Ruhsal Durum. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 23, 61-64.

- Mikulincer, M., P. KedeM ve D. Paz (1990). Anxiety and Categorization-I: The Structure and Boundaries of Mental Categories, *Personality and Individual Differences*, 11(8), 805-814.
- Öner N, Le Compte A. Süreksiz Durumluk/Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı, 1. Baskı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1983. ss: 1-26.
- Özdamar, Ö., Yılmaz, O., Beyca, H. H., Muhcu, M. (2014). Gebelik ve Postpartum Dönemde Sık Görülen Ruhsal Bozukluklar. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 45(2), 71-77.
- Özguven, İ. E. (1994). *Psikolojik Testler*, Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- Richardson, F. ve R. Suinn (1972). The Mathematics Anxiety Rating Scale; Psychometric Data, *Journal of Counseling Psychology*, 19(6), 551-554.
- Spielberger, C. D. (1966). The Effects of Anxiety on Complex Learning and Academic Achievement, İçinde C. D. Spielberger (Ed.), *Anxiety and Behaviour* (ss. 361-398), NY: Academic.
- Spielberger, C. D. (1983), *State- Trait Anxiety Inventory for Adults*, California: Mind Garden Inc.
- Yüksel, B. (2014). Kaygı belirtilerini açıklamada bağlanma, pozitif ve negatif duygu düzenleme ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkiyi bütünleyici model arayışı (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.